

застосування, тому при її формуванні доцільно спиратися на державну систему статистики, з метою забезпечення достатньою інформацією щодо кількісних параметрів.

Щоб визначити фактичний рівень туристичної привабливості регіону досить скористатися статистичними даними, зокрема кількість туристів, що перебували в регіоні та обсяг надходжень до бюджету з боку суб'єктів туристичного бізнесу. Проте для визначення та розробки програми розвитку туристичної галузі потрібно визначити потенційну туристичну привабливість, тобто можливий рівень розвитку туризму в регіоні. Потенційна туристична привабливість включає технічну та економічну складові [2, с.61]. Технічна туристична привабливість полягає в відповідності між кількістю потенційних туристів та можливістю їх розміщення та забезпечення туристичними продуктами. Також слід враховувати рівень рекреаційного навантаження на регіон. Сутність економічної туристичної привабливості полягає в оптимальному забезпеченні туристами, з метою максимізації соціально-економічного ефекту.

Для оцінки технічної складової необхідно скористатися статистичними даними кількості суб'єктів туристичного бізнесу та обсягів їх можливого рівня завантаження. З метою визначення економічної складової слід виявити залежність між затратами та доходами з метою виявлення економічної ефективності.

Рівень туристичної привабливості значною мірою залежить від здійснюваних маркетингових заходів, що включає інформаційну та цінову політику. Крім того важливим є рівень забрудненості навколишнього середовища, що визначає необхідність здійснення заходів по збереженню та охороні довкілля.

Найважливішим фактором туристичної привабливості є туристичні ресурси. Залежно від наявності в межах певного регіону таких ресурсів як джерела мінеральних вод, чи унікальних історичних пам'яток безумовно виникає зацікавленість туристів до даних регіонів. Навіть без наявності належних умов розміщення та відпочинку такі регіони матимуть певний невисокий рівень туристичних потоків, адже людині для хорошого відпочинку не завжди потрібен комфортабельний готель, іноді достатньо свіжого повітря за межами міста. Проте для подальшого розвитку та підвищення туристичної привабливості необхідно розбудовувати інфраструктуру, з метою підвищення рівня туристичних послуг.

1. Зорин И.В. *Менеджмент туризма. Туризм как вид деятельности: учебник/ И.В. Зорин, Т.П. Каверина, В.А. Квартальнов и др. – М.: Финансы и Статистика. 2001.- 288с.* 2. Музиченко-Козловська О.В. *Економічне оцінювання туристичної привабливості території: Монографія. - Львів: Новий Світ-2000, 2012. - 176 с.*

УДК 334.012.64

В.В. ПАПП

доктор економічних наук, професор,
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве, Україна

РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ КРАЇНИ

Підприємництво займає центральне місце в ринковій економіці. Господарюючі суб'єкти виступають каталізатором активізації та стимулювання всієї економічної діяльності. Економічний успіх всіх розвинених країн світу є результатом заохочення і винагороди підприємницької ініціативи. Підприємницький сектор має важливе значення для економічного розвитку, оскільки підприємці є самозайнятими і створюють нові підприємства, вони стимулюють місцеву економіку за всіма напрямками. Нові

підприємства створюють робочі місця, яких не було раніше, що знижує рівень безробіття і збільшує грошову масу в обігу. Виробництво нових товарів і послуг також допомагає стимулювати швидкість грошей в обігу.

Особливості діяльності підприємницького сектору у вітчизняній економіці є предметом дослідження таких науковців, як Дмитренко Н. [1], Кіреєва О.Б. [2], Красота О.В. [3], Рибак О.В. [4] та ін.

Підприємницькі зусилля необхідно заохочувати на місцевому рівні, оскільки місцевий бізнес допомагає поліпшити рівень життя з використанням місцевих ресурсів, сприяє формуванню почуття спільноти завдяки локалізації продукту і заохочує активних людей шукати нові види бізнесу і працювати самостійно.

Таблиця 1

Кількість суб'єктів господарювання України з розподілом за їх розмірами [5]

	Усього	У тому числі							
		підприємства				фізичні особи-підприємці			
		великі	середні	малі	з них	Усього	суб'єкти середнього підприємництва	суб'єкти малого підприємництва	з них
мікропідприємства	суб'єкти мікропідприємництва								
2010	2183928	586	20983	357241	300445	1805118	355	1804763	1793243
2011	1701620	659	20753	354283	295815	1325925	306	1325619	1313004
2012	1600127	698	20189	344048	286461	1235192	361	1234831	1224315
2013	1722070	659	18859	373809	318477	1328743	351	1328392	1318703
2014	1932161	497	15906	324598	278922	1591160	712	1590448	1580965
2015	1974318	423	15203	327814	284241	1630878	307	1630571	1626589

Розвиток суспільства можливий лише при заохоченні підприємницької діяльності, що є найважливішим чинником, що визначає рівень успіху, процвітання та зростання можливостей в будь-якій економіці. Найдинамічнішими суспільствами в світі є ті, які мають значну частку підприємців, а також економічну і правову структуру для заохочення і мотивації підприємців до більш ефективної діяльності. Підприємницька енергія, творчість і мотивація стимулюють виробництво і продаж нових продуктів і послуг. Саме підприємець бере на себе ризик в пошуках можливості отримати прибуток шляхом задоволення потреб суспільства.

Більше, ніж будь-які інші представники суспільства, підприємці є унікальними, оскільки вони здатні об'єднати гроші, сировину, виробничі потужності, кваліфіковану робочу силу, що необхідні для виробництва товару або послуги. І саме вони здатні організувати маркетинг продажів і дистрибуції цього продукту або послуги.

Підприємницький сектор налаштований оптимістично і орієнтований на майбутнє. Господарюючі суб'єкти швидко адаптуються та готові спробувати багато різних стратегій для досягнення своїх цілей.

Через свої унікальні пропозиції нових товарів та послуг, підприємці порушують традиції і підтримують свободу, знижуючи залежність від застарілих систем і технологій. В цілому, це призводить до поліпшення якості життя та економічної свободи.

Бізнес-середовище регулярно розвиває підприємницькі ініціативи. Багато підприємств готові вкладати кошти в громадські проекти і надавати фінансову підтримку місцевим благодійним організаціям. Це дає можливість соціального розвитку на окремих територіях.

Нормативно-правове поле відіграє вирішальну роль у розвитку підприємництва, тому державне регулювання вимагає зваженого підходу до бізнесу. Неврегульоване підприємництво може привести до небажаних соціальних наслідків, включаючи недобросовісну конкуренцію, фінансову кризу тощо.

Підприємницький сектор буквально генерує нові багатства. Крім того, мультиплікативний ефект збільшення зайнятості і доходів сприяють поліпшенню національного доходу у вигляді податкових надходжень, і як наслідок вищого рівня державних соціальних витрат. Цей дохід може бути використаний урядом для інвестування в інші соціальні проекти та людський капітал. Новаторські пропозиції підприємців, у вигляді нових товарів і послуг призводять до створення нових робочих місць, які можуть створювати мультиплікативний ефект в економіці.

1. Дмитренко Н. Критерії визначення та місце малих підприємств в структурі ринкової економіки / Н. Дмитренко // Вісник Донецького університету. Серія: економіка і право. Донецьк. – 2007. – Вип.1. – С. 145-150. 2. Кіреєва О.Б. Соціальне підприємництво як засіб соціального розвитку / О.Б. Кіреєва// Пробл. упр. соц. та гуманіст. розв.: матеріали III регіон. наук.-практ. конф. / за заг. ред. В. Г. Вікторова. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2009. – С. 79 – 82. 3. Красота О.В. Мале підприємництво: економічна сутність та роль у подоланні кризи / О.В. Красота // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Серія “Економіка”. –2010. – № 7. – С.37-40. 4. Рибак О.В. Розвиток малого підприємництва в регіоні: теоретичні засади, проблеми та перспективи / О.В. Рибак // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – №2. – С. 96-100. 5. <http://www.ukrstat.gov.ua/> - офіційний сайт Державної служби статистики України.

УДК 332.122:061.1 ЄС

О.В. ПОПЕЛО

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри менеджменту і державної служби,
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЗАДІЯННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У сучасному турбулентному світі, який постійно потрясають кризи, національна економіка потребує докорінно нових підходів до формування політики регіонального розвитку в цілому і задіяння продуктивних сил регіону зокрема. У прискоренні економічних перетворень домінуючу роль відіграє модернізація продуктивних сил, що передбачає розкриття і якісно нове примноження людського потенціалу, локалізацію економічної активності на базі активізації інноваційної діяльності і підвищення рівня інвестиційної привабливості, збереження, відновлення і збагачення природо-ресурсного потенціалу.

Вважаємо за доцільне виокремити такі принципи задіяння продуктивних сил регіону:

1. Принцип раціонального використання тих елементів продуктивних сил, котрі є просторовими конкурентними перевагами передбачає всебічне врахування економічних, демографічних, соціальних та екологічних передумов і факторів розвитку продуктивних сил з пріоритетністю соціальних та екологічних чинників;

Суть принципу полягає в тому, щоб при локалізації об'єктів досягалась висока ефективність народного господарства. Раціональне використання елементів продуктивних сил, які є просторовими конкурентними перевагами передбачає [6, с. 22]:

- ✓ наближення до джерел сировини, палива, енергії та води;
- ✓ наближення трудомістких галузей до районів і центрів зосередження трудових ресурсів;
- ✓ наближення масового виробництва мало транспортабельної продукції до місць її споживання;
- ✓ ліквідацію (унікнення) зустрічних перевезень однотипної сировини, палива, готової продукції з одного регіонів інший;

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>